

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXIV.

Se pronumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 15.

Brasiovu 4 Martiu 20 Februaru

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania'a.

Brasiovu. (In cestiunea asentarei de recruti.) Comisiunea de trei, al6sa din sinulu reprezentantiei comunale spre a prepara unu operatu, respective una reprezentatiune s6u tocma protestu in contra grelei asupriri, care cadiu de cativa ani inc6ce asupra poporatiunei Brasiovlui, asternu lucrarea sa in siedinti'a comunale tienuta in 1-a Martiu a. c. si cercetata mai bine decatu altele de mai inainte. Luanduse operatulu comisiunei in desbatare, s'a constatat cu probe deplinu convingut6rie, ca Brasiovulu — tienendu totud6un'a proportiunile locuitoriloru inaintea ochiloru — d6 recruti de trei si respective de patru ori mai multi decatu ori-care alte cetati si orasie ale Transilvaniei. Acestea proportiuni, s6u mai bine dispropertiuni, batu si mai tare la ochi, d6ca se compara numarul de 120 recruti, pe cari are se i d6 Brasiovulu, cu alte grupe de locuitori din comunele rurale. Asia d6ca 12.000 locuitori maghiari (cs6ng6) din Sacele (Siete-sate) dau recruti 28.
D6ca 16.900 romani din Sacele si Rosnovu dau 15.
D6ca 5200 locuitori din Saliste dau 3.
D6ca 27.000 locuitori din scaunulu filiale alu Salistei (fara Salistea) dau 7,
cati recruti s'ar cuveni se d6 Brasiovulu dela 24 mii locuitori?*)

Intr'aceea resolutiunea comisariatulu regescu venita la un'a alta reclamatiune mai vechia a aceste cetati ne spune, ca contingentele recrutiloru nu se arunca dupa numerulu poporatiunei, ci in proportiunea numerulu fetioriloru nascuti in cutare anu, cum si cu consideratiune la calitatile acelorasi. Ac6sta ar' insemna cu alte cuvinte atata, ca mamele dela Brasiovu nascu de trei si de patru ori mai multi fetiori, decatu alte mame din totu cuprinsulu marelui principatu alu Transilvaniei, precum si ca d6ra la Brasiovu s'ar nasce si ar' cresce mai totu corpuri de atleti, „voinici unulu c6 unulu“, 6ra in alte comune si tienuturi ar' fi mai multi nascuti de compactiune subtirica, infenata, destramata, s6u nisce pitici si schid6le, ceea ce nu st6 nici decum. Este adeveratu, ca in ac6sta clima de munte si pe langa acestu modu de vietuire in Brasiovu se nascu si cresc multi 6meni venosi si ososi, binefacuti, capaci de a duce la mari fatige si a suferi destule greutati. Inse totu acesta este casulu in una parte mare a tieriei, 6ra rase debilitate vei ved6 numai in unele tienuturi, pe unde iobagi'a din trecutu, aliata cu seraci'a si cu f6mea le-au storsu meduv'a vietiei, pe unde se si cere grigia mare, pentru c6 se se corega ras'a (soiulu) 6meniloru, ceea ce abia se va intempla pana pe la finea acestui seculu (an. 1900).

Asia d6ra care potu fi causele adeverate a le asupriri venite asupra aceste cetati cu recrutatiunea? In siedinti'a trecuta s'a observatu intre altele, ca regimentulu, la care se inol6za fetiorii

*) Dupa conscriptiunea din 1870, Brasiovulu are 28.000, in care inse suntu preste 4000, cari nu se tienu de comuna, ca-ci numai numerulu sierbitorieloru din Secuime ajunge la trei mii, 6ra restulu de straini inca suntu mai totu secui, cocieri, sierbitori etc., cari se computa la loculu nasceri loru.

nostrii, de cativa ani inc6ce a stationatu totu in garnisi6ne f6rte nesamet6se, precum suntu fortaretiile Olmutiu, Petrovaradinu, Aradu, in care tenerii nostri dedati la aeru si apa de munte, capata friguri de balti si de casemate, din care dau in hydro-pica si in alte morhuri pericul6se, incatu 1/4 parte din ei m6re pe fiacare anu; mai de parte, ca cu catu Brasiovulu si-a implinitu numerulu de recruti pe fiacare anu regulatu, cu atatu i s'au cerutu mai multi.

Asia d6ra Brasiovulu nu cere nici decum fav6re pe computulu altora, nu scutire, nu privilegiu, ci numai dreptate, proportiune esacta. D6ca altii au trebuintia de fetiorii loru, apoi dieu si parentii de aici o simtu pe fiacare di, la comerciu, la industria si la economi'a. Cu t6te acestea, care este de mersu, se m6rga, se sierb6sca patriei si tronulu; se se duca inse si altii.

Incatu pentru asia numitii dositori, adica cari dosescu, se ascundu, fugu de inaintea comisiuniloru de asentatiune, comunitatea n6stra recun6sce, ca si de aici dosescu destui, inse nici decum asia multi, pre cati dosescu de ecs. in Ungari'a, si nici atatia, cati suntu aratati in listele oficiali c6 nascuti in Brasiovu intre anii 1833 et 1850 (17 ani), adica 1225, ci abia pe diumetate; ca-ci adica s'a si constatat, ca acelea liste suntu f6rte reu compuse, multime de repausati petrecuti intra cei vii, altii soldati in activitate, s6u dimisi dela 6ste, numerati intre fugari; altii 6ra si nascuti si inmatriculati aici, emigrati inse de multu, intre cari se computa pe fiacare anu apr6pe cate 100 copii nascuti din sierbit6rie in patu nelegiuitu, botezati aici, apoi inse dusi in Secuime, pe unde li se perde urm'a.

In fine pentru cei, cari dosescu in adeveru si trecu, cum se dice, „prin vam'a-cucului“, in tier'a roman6sca, s'au reflectatu si intonatu cu totuadensulu urmat6riile impregiurari:

1. Guberniulu si legislativ'a Romaniei nu voru a sci nimicu de val6rea tractateloru inchiaiate intre Austri'a si P6rt'a otomana (1735, 1784, 1792).

2. In Romani'a ecsiste una lege de indigenatu, in poterea careia oricare suditu strainu anunicandu la consulatu vointi'a sa de a se subtrage de sub protectiunea statulu, de unde se trage, d6ca in trei luni de dile nu i se da resolutiune, eo ipso p6te se se faca cetatianu de statu romanescu.

3. Tractatulu numitu Cartelu, care se inchiaia tocma pentru estradarea de fugari nu i se cun6sce nici una urma.

4. Jurisdictiunea consularia in sensulu de odini6ra, nu mai e recunoscuta de locu in Romani'a.

Apoi 6ca, ca pentru t6te acestea inconveniente de natura politica are se suferi poporatiunea n6stra in modu ne mai auditu.

Conclusulu comunei f6, c6 in ac6sta cestiune atatu de ardiet6ria se subst6rna catu mai curendu una reprezentatiune meduv6sa la regimulu Mai. Sale, totuunadata se fia pofititi deputatii Brasiovlui, c6 se interpeleze in aceeasi cestiune pe ministeriu. —

Totu in acea siedintia s'au regulatu, dupa multe si mari sbuciumaturi, inca si afacerile n6stre silvanali, in modu definitivu. Se voru alege prin concursu cativa silvicultori (F6rster) cu plata cate 700 fl., 120 „pauzialu“ pentru cai, locuintia si 6 stanj. lemne, 6ra adiuncti cu cate 500 fl. si celelalte emolumente. Se vedemu, va concurge si la

acestea posturi macaru unu silvicultoriu romanu. —

In vecinele Sacele t6te sc6lele confesionali evangelice luterane ale unguriloru, s'au prefacutu in sc6lele comunali neconfesionali, 6ra docenti li s'au alesu mai toti reformati calvini din vecin'a Secuime, cu cate 300 fl. plata, locuintia si 4 stanj. lemne. De aici incolo ungurii din Turlungeni (1800 suflete) au trei docenti si 1 adjunctu (sc6la normale intr6ga), in Bacifalau, Cernatu, Purcariu, Zaizonu cate 2.

D6ra si romanii din Sacele au inceputu a-si deschide bine ochii, 6ra anume Satulungu (locuitori romani 6500, unguri 2570) a datu ecsemplu demnu de t6ta laud'a si recunoscinti'a publica, ca-ci pana acuma ajunse c6 se aplice 8 (optu) docenti, 6ra sc6la normale de acolo se p6te renumera intre cele mai bune. Asia merge, ori-unde protopopulu si parochii luminati si petrunchi de sanctitatea causei, apuca lucrulu cu prudentia si energia. — B.

Brasiovu 4 Martiu 1871.

Asia d6ra pace, 6re pana candu?

Diu'a de 17 Febr. pentru Franci'a p6te se fia una di de salvarea libertatii si revindecarea vulneriloru in fipte in corpulu natiunii de dusmanulu libertatii si alu civilitatii. In 17 se asiedia regimelu Franciei, care i lipsi dela 4 Sept. de catra reprezentanti'a natiunii in Bordeaux. Thiers alesu in 17 de chefu alu regimelului, responsabilu adunarei, cu putere de a-si numi ministeriulu, e totuodata si qua-presiedinte alu republicei; inse despre form'a de regimu adunarea nationale inca nu a decisu, fiindu intetita a tracta mai antaiu pentru pace cu dusmanulu. Indata se si tramise Thiers si Favre, si pelunga ei una comisiune de 15 comisari la Parisu spre scopulu de a tracta cu inimiculu. Resultatulu negotiariloru f6, ca in 26 se subscrisera preliminariele intre 5 si 6 6re, si n6ptea si intrara 40 mii germanii in Parisu.

Thiers, Favre si cu comisarii cei 15, cari subscrisera cu totii preliminariele se dusera la Bordeaux si sosindu in 28 la 2 6re indata si intrara in biroulu adunarei nationale. Se tienu indata siedintia. —

Thiers cu tristeti'a pe frunte dice: Noi amu luat asuprane una misiune, care ne casuina mare dorere, a tracta cu germanii pentru Franci'a. Ne amu incordatatu catu numai ni a statu prin potintia, c6 se eluptamu conditiunile cele mai favorit6rie pentru tier'a. Cu parere de reu asternemu proiectulu de lege adunarei nationale spre pertractare intetita.

Inca la inceputulu prelegerei proiectulu, lui Thiers ei veni reu, incatu trebui se paras6sca sal'a. Ministrulu Barthelmi cetesce preliminariele de pace; ca germanii pretindu una a cincea parte din Lotaringi'a dimpreuna cu Metiulu si Thionville si Elsati'a fara Belfort, 6r' c6 indemnizare de resbelu 5 miliarde franci s6u 5 mii de mili6ne. Pana candu se va depura indemnizarea belica germanii voru ocupa mai multe departemente. Conditiunile suntu f6rte dure, o dise si adunanti'a, care trecu in sectiuni la desbateri.

In 1-a Martiu se tienu 6r' siedintia publica. Barthelmi ceti documentulu privitoriu la intrarea germaniloru in Parisu. Ambe partile -si reserva

dreptul de a denunția armistiul până în 3 Martiu și de aici alte 3 zile până la reînceperea dusmanilor.

În adunarea de noapte premersă, după una luptă infocată se ceru votare nominală asupra primirii séu neprimirii preliminarilor de pace și cu 546 în contra la 107 voturi se primira și de catra adunanti'a generale. Prin urmare, déca nu va interveni vreun incident extraordinar, pacea scumpă comparată dela inamicul din afara e asigurată.

În Parisu ministrul Piccard emise în 26 Febr. una proclamațiune, care conjura pe parisiani și pe locuitorii Franciei, că se remana uniți și liniștiți în nenorocirea acésta și face cunoscută intrarea prusianilor în Parisu. Una manifestatiune mare premersă intrării germanilor în Parisu. Se batù mersu generalu, la arme, gard'a nationale se adunà preste capu spre a împedea intrarea barbarului în Parisu, înse noptea se liniștira și se supusera necesității diamantine.

Nime nu mai crede în pace statornică, după una crudime neesorabilă de tractare, cum fù acésta a prusianilor, după opiniunea generală în Europ'a. „Exorietur nostris ex ossibus ultor“, -și dicu acum francesii, colcaindule peptulu de suspinu și de dorere cu resbunare. Dér' și în Angli'a domina acésta opiniune:

„Times“ din 1-a Martiu dice: ca condițiunile de pace suntu numai nesce base pentru o resbunare și unu armistițiu, ce i va precede, déca germanii anectéza forturile Longwy și Thionville, cu tóte, ca Luneville, Nancy și confiniele nordice remanu francese.

Principele Fridericu Carl se denumi gubernatoru generalu alu Champaniei. Dóue corpuri prusiane voru intra în 1-a Martiu în Parisu și avangard'a sub gen. Kamecke a și intratu fara opunere. — În forturile parisiane s'au aflatu de dusmanu 1357 tunuri în stare buna, dér' alte 602 de campania n'au fostu predate.

Imperatul Wilhelm catra imperatésă telegrafă în 26 asia: „Cu anim'a aduncu miscată și cu recunoscintiă pentru bunatatea lui Ddieu -ți anunciu, ca preliminariele pazei s'au subscrisu, se astépta numai consimțimentulu adunării din Bordeaux.“

La țiarulu Rusiei telegrafă asemene facundui cunoscute preliminariele pazei, adaugundu: „Asia dér' stamulă la finitul gloriosului (?) resbelu sangeros! care ni se imbuldi prin o frivolitate fara ecsemplu. Prusi'a nu va uita uici odată, ca ti multiamescă numai dtale, ca n'a luat u resbelulu acesta dimensiunile cele mai extreme. Ddieu se te binecuvinte pentru acésta.“

Țiarulu Alecsandru II. alu Rusiei ei respunse: „Ti multiamescă pentru impartasirea preliminarilor. Me bucuru împreună. Se dè Ddieu, că se urmeze o pace duratòria. Sum fericitu, ca simpatihiele mele că amicu adictu ti au potutu dovedi, ca amiciti'a ce ne léga la olalta (aliant'i'a) asecuréza fortun'a și glori'a ambelor imperia.“

Asia se felicitară domni autocrati ai absolutismului militar, pre candu totudeodata recunoscă și regimulu republicei prezente franceze, cu speranția numai, ca o voru închide cu parți chinezici de catra statele lor. Dér' spiritulu sbóra preste munti și preste codri și preste tóte taberele dusmanilor, bine ca a remasu Franci'a cu libertatea salvată. —

Li au fostu lesne prusianilor și nemților a adormea de timpuriu tóte miscarile franceze și apoi ai totu suprinde, ca-ce ei -și tramisera de multu roiurile de lipitori prin tóta Franci'a, ma și prin tóte celelalte state romane de timpuriu, că anteposturi de spionii cei mai securi, pentru orce casuri de cuceriri fia morali, fia materiali, și aceia li au fostu man'a drépta la tóte spre încremenirea pamentenilor, cari se vedea numai venduti și periclitati. Cu seminti'a slava face asemene Rusi'a, care impinge rutenii lui prin tóte țerele veciniasie nesubjugate, că cu ajutoriulu lor, la unu casu nefastu de feliulu acesta, se se servésca la asemeni tradari și spionari. Seminti'a latina cu spiritulu civilizatiunei sale și a cosmopolitismului seu eredité dela strabuni, vedemu cu dorere, ca s'au espusu unu

periculu, care nu va înceta a le fi amenintatoriu vietiei, până candu nu voru scapa de sierpii nutriti în sinu și până candu nu voru urma și ei asemene manevre precalculate pentru plane cu sute de ani înainte!!! Totu nemții fura tradatorii și a celor 602 tunuri de campania rezervate în Parisu. — Éca politic'a practică cu tóta definițiunea ei din Nr. Gazetei 11 a facutu cu nerespectarea umanității, cu neesorabilă crudime mai multa tréba, decatu totu eroismulu și civilismulu Franciei. Et crimine ab uno disce omnes. Te feresce de canele mutu și ap'a linu sierpuitòria. — Numai se remana seminti'a romana propugnatoriă libertatii democratice, ca-ce tóte i se voru readaugé lor, déca se voru uni strinsu într'o confederatiune după intentiunea, ce o are unu diurnalu nou esitu în statulu Romei, în Macerata, cetate în partea medinală de Ancon'a, infintiatu de multi italieni illustri, cu titlulu: „Confederatiunea latina cu siedimentulu în Capitolu“, avendu de scopu a indupleca pe latinii occidentali Franci'a, Itali'a, Spani'a, și? a face una uniune politică spre apărarea nedependintiei popórelor de vitia latina și conservarea institutiunilor libere democratice, în contra viririi óspetilor despoti și a elementului teutonic. Succesu bun și estinsu de unu bun auguru. —

Din scaunulu Sibiiului în diu'a intempnării Domnului (10 Febr.) 1871.

Afaceri scolastice.

Caus'a scolastică, devenită după parerea noastră, causa nationale, merita, că totu natulu romanu se o imbracisese cu tóta caldur'a animei romane. Ca-ce poporul, în impregiurările, în care traimu, are lipsa neincungiată de lumina, de cultură, de desteptare, și pre acestu terenu, atatu de salutaru, nu trebuie nici odată, se ne obosim, și si în casulu, déca succesele, rezultatele, n'ar corespunde totu deun'a dorintelor și asteptarilor noastre, nu trebuie nici odată se desperam, ca sementi'a buna semnată odată, totu va aduce fructe, de și mai tardioru. Precum alte idei înalte și salutare pentru popóre, numai după lupte și staruintie neobosite, s'au potutu realiză în viéti'a practică, asia e și cu caus'a scolastică, cu caus'a culturai și a înaltării poporului. Si aici, se recere lupta continua spirituale, constantia, zelu și perseverantia.

După aceste premise, credemu, ca vomu face unu micu servitiu în interesulu causei scolastice, candu venim cu tóta fidelitatea, a reportă despre miscarile, ce se facu la noi, pre terenulu scolasticu. Între afacerile sinodului protop. ținutu în 28 Oct. 1870, desbaterea cestiunei scol., a ocupatu locul celu de antaiu. Acelu sinodu, luandu la pertractare seriósă cestiunea, ca cu ce modalitate și pre ce cale legale s'ar poté îmbunătăti starea materiale a scóloru popularie din protop. gr. cat. alu Sibiiului? — a decisu, că se se provóce fiacare comuna besericésca din tractulu ămentitu, a ținé conveniri parochiale, sub conducerea unui membru emisu din sinulu senatului scol. protopopescu, și acolo a desbate cu tóta seriozitatea cestiunea îmbunătățirii stării materiale a scóloru popul. și apoi rezultatulu acelor desbateri alu presentă la cea mai de aprópe siedintiă a senatului scol. protopopescu séu district. spre a face ulteriórele dispositiuni, ce se voru aflá de lipsa. Conveniri ori conferintiele parochiale s'au ținutu în cele mai multe parochii din tractulu protop. resp., adică în acele parochii, unde poporatiunea e în numeru mai considerabil, (ca-ci suntu și parochii cu poporu pucinu).

În siedinti'a senatului scol. protop. ținuta în 2 Febr. a. c. s'a și luat la pertractare, reporturile venite din acele parochii, unde s'au ținutu conferintie scolastice. Din acele reporturi resp. protocóle, constatam cu bucuria, cumca poporul nostru, de și are a se luptá cu multe neajunsuri, totusi, începe din ce în ce a se petrunde mai tare despre însemnătatea și folosulu scóloru. Acést'a se dovedesce din aceea impregiurare imbucuratoriă, ca în unele comune bes., pre unde suntu edificia de scóle, poporul s'a apromisu și deobligatu a concurge la îmbunătățirea stării materiale a scóloru, parte prin cesiunea unei parți din venitul trilaru alu arondei de carcima, parte prin donarea vre unui agru ori fenatiu, parte prin subvenționare din cass'a comunale, se întielege, ca aceste oferte se fecera numai în acele comune, care suntu curate de o nationalitate și relegeune, — ér' în alte comune bes., unde înca nu suntu edificia de scóla,

poporul s'a apromisu în celu mai scurtu timpu, a-si edificá scóla. În vreo câteva comune, poporul fiindu acum ocupatu cu edificarea de beserici și case parochiale, s'a deahiaratu, cumca îndată ce voru gată cu acele edificia, nu voru lipsi a-si edificá și scóle. Senatul scol. protop. n'a lipsitu a luá ulteriórele dispositiuni necesare pentru punerea în lucrare a concludalor aduse în ămentitele conveniri parochiale, îndemnandu, laudandu și încuragiandu pre celi zelosi. Amu dori numai, că comunele nóstre bes. se se țină de otararile și apromisiunile facute, că nu cumva și acele, că și multe alte lucruri bune, se remané numai vorbe góle, puse pre chartia; din acestu motivu, senatul scol. protop. a provocatu îndată pre resp. comune, că se astérna acte formali despre cesiunile și ofertele facute în favórea scólei, că astfelu acele, înaintanduse la locurile mai înalte competente, se capete aprobarea acelor'a.

Ni a fostu înse tare batatoriu la ochi impregiurarea, ca în comun'a Gh. . . . reprezentanti'a comunale a decisu, că salariulu docentelui, carele până aici, se dá în naturalia, se se dè în bani și anume: se se solveze din cass'a comunale; asupra acestui lucru s'a facutu actu formale, carele s'a tramisu spre aprobare jud. cerc. resp., dér' acest'a sub pretestu, ca contractulu resp. s'a facutu fara prealabil'a lui incunoscintiare și scire, a denegatu aprobarea aceluia. Asia docentele, vedinduse acum fara de salariu în bani, ér' competent'i'a în naturalie nepotendusi-o capetá, s'a vediatu necesitatu a demisioná din postulul seu. Demisiunea înse în decursulu anului scol. nu s'a potutu primi, ci senatul scol. par. resp. fù îndrumatu, a face la senatul scol. protop. aratare motivată și documentată, pentru de a poté recurge mai susu în obiectulu solvirei salariului respectivulu docente. Éca deci unu ecsemplu invederatu, ca caus'a scolastică recere lupte morali continue și preste totu imbracisare caldurósă și zelósă (și apoi înca solidariă). Prin urmare se poté și aici aplicá dis'a s. scripture, ca numai acel'a, carele va perseverá până în fine, se va poté mantú. Dér', fiinduca opintirile singuratece devinu adeseori mai numai că nesce aratari sporadice, prin urmare fara rezultatu eficace, pentru aceea în interesulu unei conclucrari solidarie și armonice, — cu unu trup și sufletu — pre acestu terenu atatu de nobilu, atatu de santu și atatu de influintatoriu în cultur'a și ecisistenti'a nationale a unui poporu, ne rogamu cu totu deădinsulu, în tóta diu'a, sér'a și demanéti'a asia: „Congresule besericescu! vinia imperati'a ta“, catu mai curendu! — u.

Discursulu

dlui deputatu Mircea B. Stanescu,

pronunțiatu în sied. dela 9 Febr. a camerei reprezentantilor, cu ocasiunea pertractării bugetului ministrului de justitia.

(Capetu din Nr. 12.)

La procuratur'a de stat, la tribunalele de presa nu este aplicatu nici unu romanu, de și rolulu de acusatulu jóca mai alesu diurnalistii nationalitatilor. La judecatoriile districtuale nu e aplicatu nici unulu; la tribunalulu cambialu nu este nici unu concipistu, ba nici chiaru unu diurnistu; chiaru și în Aradu nu e aplicatu nici unu romanu; éra despre tribunalele montanistice nici nu facu ămintire.

Dvóstre veti poté respunde la tóte aceste, ca în centru e aplicatu unu translatoru autenticu, dér' ar' trebui se fia unu asemene translatoru și în sinulu ministeriului de justitia, înse nu este, ei déca au trebuintia de vreunulu lu imprumutá dela tribunalulu de presa. Nu întielegu nici decatu, ca pentru ce s'a numitu chiaru și la biuroulu de presa unu individ, care nu posedă prefectu și nu scie ex asse limb'a română. De aici provine apoi, ca traducatoriulu a trebuitu se face fiasco în nenumerate procese, de órace nu scie perfectu limb'a română. E dreptu, ca elu poté traduce cu consciuntiositate, înse cu tóte aceste traduce reu, și prin acésta seduce pre judecatori.

Acést'a e caus'a, ca la ministeriulu de justitia a venit unu actu românesc, în care a obvenitu espresiunea „buna-óra“, ceea ce însemna „jobbádán“ séu „spre ecsemplu“ și s'a tradusu cu jó óra (óra bună); lucrulu firescu, traducatoriulu respectivu sciindu ceva latinescu și românesc, a fabricatu din bonus-a-um, jó (bunu) și din hora-ae ora „jó óra“.

De asemenea și judecatoriile, ne avendu traducatori nationali, primescu de acolo cate unu traducatori. De aici provine apoi, ca primulu sen-

ținție decopiate reu, și pentru că se arată un exemplu eclatant, cum se respectă legea de naționalitate adusa de ministrul de justiție și de majoritatea lui, voi însira câteva exemple.

În anul 1867 s'a prezentat pretorei din cercul Lipov'a, care acum siede pe bancele deputatilor, una actiune sumaria în limb'a romana, fiindu ca ambele partite dimpreuna cu avocatul erau romani. (Una voce din drépt'a: Negu, nu e adeveratu.) În actiune s'a cerutu defigerea termenului de pertractare și totuodata și pertractarea. Pretorele a adus înse urmatori'a decisiune:

„De órace eu nu întielegu cuventulu pretura, sub care mi s'a prezentatu actiunea, și de órace avocatulu nu e advocatu romanu, ci maghiaru, respingiu actiunea.“

Contra acestei decisiuni s'a datu recursu de nulitate; recursulu avú asemenea sorte, fiindu pretorele a trebuitu se fia consecinte; neprimindu actiunea, nici recursulu nu l'a potutu primí; contra acestei decisiuni s'a datu de nou recursu de nulitate, care înse și astadi diace la curtea de casatiune. Éta dér', ca una actiune prezentata în 1-a Ianuaru 1867 nici pana astadi n'a ajunsu la pertractare.

Amu insiratu aceste exemple pentru a atrage atentiunea dlui ministru de justitia asupra acestoru impregiurari abnorme.

Mi se va obiectá póte, ca pentru ce nu amu corcatu remediulu de dreptu la comitetulu comitatusu? Recunosc, ca m'asiu fi potutu folosi de acestu dreptu, înse ni este bine cunoscutu, ce servese de cinosura la compunerea comitetului; — prim'a linia: afinitatea, cognatiunea, amicitia, și a dóu'a: respecte politice. Oficialii alesi de unu asemenea corpu suntu persoanele sale grate, ca-ci altcum nici pretorele amintitu nu ar' fi fostu alesu în unu cercu, unde suntu numai dóue comune germane, ér' cealalte tóte romane. A cercá remediulu la comitetu, acolo, unde scimu cu siguritate, ca nu vomu aflá, este lucru în daru. Prin apelatiunea, ce amu fi facutu contra acestoru abusuri, totu din aceleasi cause și motive politice, amu fi seceratu asemenea resultatu, — respingere, cu tóte, ca în § 7 alu legeri de naționalitate apriatu se dice, ca fiacare partita este îndreptatita a-si dá actiunea în limb'a sa materna, și judele este obligatu a aduce decisiunea totu în aceeași limba. — Éra § 9 suna: În cauzele civile și criminale, cari se pertractéza prin întervenirea avocatului, procesulu degiá intentatu conformu usului de pana acum se póte continuá în limb'a, în care este data actiunea. Precum cu totii bine scimu, la jurisdictiunile din Ungari'a și Transilvani'a, în întielesulu ordinatiunilor emanate prin cancelari'a aulica și locotenintia, s'au introdusu limb'ele diferiteloru naționalitati; estu-modu s'a introdusu și în comitatulu Aradului limb'a romana, cá limba procesuale.

Acestu usu, la care se referese și § 9 alu legeri de naționalitate, a sustatu, și advocati n'emaghiari, tienendu strinsu la elu, și fiindu totuodata una usiretate mare pentru densii de a se folosi de limb'a lor materna, au datu nenumerate actiuni, atatu la tribunalulu cetatianscu, catu și comitatusu, fara a avé temerea de a fi respinsi cu actiunea din caus'a limbei, ce nici ca s'a intemplat, la din contra s'a intemplat și aceea, ca unu evreu cá inctu instruitu prin care-va politicandru séu leguleliu, a facutu exceptiune în contra actiunei data în limb'a romana; elu nu s'a aপরতন, și asia i s'a datu nou terminu de pertractare, dér' neinfacisanduse nici atunci, fú contumaciatu. Dupa acésta a datu recursu de nulitate la curi'a regéscu, recursulu înse s'a respinsu; estu-modu și curi'a regéscu și respectivulu tribunalu a recunoscutu ecsistinti'a usului și puterea lui obligatori'a.

Voiu mai aduce inca unu casu, care va reversá lumina asupra arbitriului, care se practiséza la noi. Înainte de intrarea în viétia a legeri de naționalitate și a nóuei procedure fui reprezentantele unei partite, și cá atare luai protocolulu de pertractare în limb'a romana, avocatulu contrariu a facutu exceptiune, dér' judele a adus mai multe decisiuni nemeritóri, prin cari a recunoscutu dreptulu de limba, și a primitu actiunea. Dupa promulgarea și intrarea în viétia a legeri de naționalitate, tribunalulu aduse una decisiune, prin carea me obligá a traduce în limb'a maghiara tóte actiunile și aপরতন luate la protocolu înainte de aceea cu 1—2 ani, la din contra voiu fi contumaciatu.

Marturisescu, pana atunci nu amu sciutu, ca legile se aiba putere retroactiva (lex ad praeteritum trahi nequit) tribunalulu, pentru a-si justificá procedur'a, se provocá la legea de naționalitate, din care înse se póte vedé chiaru contrariulu. Dér' chiaru și în casulu, candu legea de naționalitate nu

ni ar' dá dreptulu a portá respective continuá procesulu în limb'a nóstra, ea nici atunci nu are putere retroactiva. Înse ce valóre are ratiunea și dreptulu acolo, unde domnesce arbitriulu.

Capetai terminu nou de pertractare, la care asiu fi fostu silitu a admaná archiviariulu tóte actele acum a dóu'a óra în traducere maghiara. Archiviariulu înse aduce una decisiune, prin care mi respinge primirea actelor; — și déca dupa atatea secature, me indestuliamu cu decisiunea amintita și me departamu, eramu contumatiatu legalmente, fara cá în protocolu se se fia facutu mentiune despre prezentarea mea. Amu cerutu atestatu, pentru cá se me potu justificá, înse mi s'a denegatu. În fine a adus una decisiune, prin care mi se respingiu actele, din simplulu motivu, ca acelea suntu scrise în limb'a romana. Cu ce dreptu a pututu archiviariulu a aduce citat'a decisiune, nu sciu, — din parte-mi nu amu aflatu paragrafu în procedur'a civile, care se dè archiviariului dreptulu de a aduce asemenea decisiuni. Amu aratatu caus'a la tribunalulu orasienscu, rogandulu se binevoiesca a-mi primí actele și a aduce judecata. Tribunalulu, dandu locu decisiunei archiviariului, -mi respinse cererea; contra acesteia dedui recursu de nulitate la curia reg., aratandui, ca tribunalulu cetatianscu nu a avutu dreptulu a-mi impune obligamentulu de a traduce actele prezentate înainte de 2 ani. Pentru intarirea asertiunilor mele amu aclusu în originalu mai multe sententii, ce s'au adus în cause portate în limb'a romana, subscribe de judele primariu alu cetatei Aradu și provideute cu sigilulu aceleiasi. — Tribunalulu orasienscu, pentru a scapá din acésta pusetiune neplacuta, face una relatiune cu totulu contraria adeverului, aserandu, ca înainte tribunalulu orasienscu nu s'au portatu nici una data procese în limb'a romana. Curtea de casatiune, în motivele decisiunei aduse, recunósce, ca tribunalulu, nu a procesu corectu, dér' totusi primí de base relatiunea falsa a tribunalulu și, trecundu cu vederea sentintiele, decisiunile și aclusese scóse din procese portate în limb'a romana, aduse totu prin aceluasi tribunalu, respingé recursulu.

Astfelu fui silitu a continuá și a portá procesulu a dóu'a óra în limb'a maghiara. Nu vorbescu, onor. camera, în interesulu meu, ci în interesulu acelor partite serace, cari de 4 ani astépta judecat'a, déra din caus'a unei procedure arbitrarie și ilegale nu potu capeté. Éta déra inca unu defectu principalu alu justitiei.

Precum acestu casu specialu, asia și celealalte le-amu insiratu — precum amu mai repetitu din singurulu motivu, cá se atragu atentiunea dlui ministru asupra lor și se lu facu atentu la impregiurarea, ca ecsiste tribunalu orasienscu, care face relatiuni false la curtea de casatiune, fara de a fi pana acum pedepsitu.

Este lucru dorerosu, ca la tribunalulu cambialu nu este denumitu nici unu romanu spre daun'a și în detrimentulu partiteloru romane. Spre ilustrarea asertiunei mele voi aduce érași unu casu specialu, care nu de multu s'a intemplat la tribunalulu cambialu. Una partita citata la tribunalulu, nu a voitu a-si luá avocatulu, ci s'a dusu singura și a imbiatu pe contrariulu cu impacatiune, la întregulu tribunalu înse nu s'a aflatu unu singuru omu, nici chiaru cancelistu, care l'ar fi întielesu, a trebuitu déra se alerge prin tóta cetatea, cá se-si afle unu omu, care se fia în stare a luá impacatiunea la protocolu.

Este lucru tristu, ca legea de naționalitate, care pre mine nici decatu nu me multimesce, nu se respectéza, și esperinti'a de 4 ani nu me îndreptatiese a crede, ca ministeriulu de justitia va lucrá într'acolo, cá se incete reulu, și legea sanctionata se se respecteze atatu din partea lui catu și din partea judiloru subalterni. — Securitatea vietiei, a libertatii, onórei și averei este periclitata și în una stare abnorma, ér' procedur'a observata facia de naționalitati nu ne promite nici unu bine. A-tragu deci atentiunea dlui ministru de justitia, cá, déca nu se va face dreptate conforma legiloru și déca nici în viitoriu nu se voru respectá legile aduse pana acum, se nu se mire de nemultumirea generale a poporulu.

În fine, inchiandu cu proverbiulu latinu: Fiat justitia, aut pereat budget, nu potu primí bugetulu nici chiaru în generalu. —

Dela diet'a Ungariei.

În siedinti'a din 20 Febr., candu respunse min. Andrassy la interpelatiunea dep. Stratimirovics, respunsesse și lui Irányi în caus'a întervenirii în favórea Franciei, de a i se inlesni conditiunile pazei,

dicundu, ca nici Angliei nu i succese a întreveni cu resultatu, apoiu cine întrevine trebuie se fia gata a-si efeptua întrevenirea, deci se lase în grigi'a regimelui acésta, care va face ce și candu i va fofosi. — Irányi nu se multimesce cu respunsulu, ca-ce cu acésta întrevinere s'ar face destulu și politiceii sustienerei ecilibriului european și s'arevita și sfasierea teritoriului.

Dupa ce respunse și lui Stratimirovics, acesta se roga a i se concede, cá se-si faca observarile în siedinti'a viitória.

Se continua desbaterea bugetulu min. de cultu și Em. Hodossy propune marirea salarioru profes. dela universitate, cá celele din Vien'a, dela 1200 și 1000 la 2500 și 1500 fl. Cu 400 fl. bani de cortelu li se îmbunatatise starea, și secretariulu de statu Tanárky, dovedi cu date, ca multi prof. tragu și bani colegiali dela 3000, — 6000 fl. Se predá proiectulu lui Hodossy la comisiunea finantiaria, cá deodata cu proiectulu reformarei se se iè în considerare.

Cá spese personali la universitatea din Pest'a se votéza 189.090 fl., cá erogate generali 145.628, stipendii la universitate 20.427 fl.; pentru seminaru de prof. gimnasiali 20.150 fl., subventiunea foiloru pedagogice 8000 fl. și sustienerea politehnicului Iosefinu 124.888 fl., rubricel primí se a-visara a se da la comisiunea de instructiune, ér' alu patruea la comis. finantiaria, dupa propunerea lui Ed. Zsedényi.

Dupa reportorele „Albinei“ rubricel 7—12: „preparandiele pentru profesorii de scólele reale“ cu 11.000 fl.; pentru „o preparandia de invetiatori de desemnu și o scóla de modelu pentru desemnu“ cu 14.020 fl., pentru „academi'a de drepturi din Clusiu cu 15.455 fl.; pentru „institutulu medicochirurgicu din Clusiu“ cu 31.615 fl. și în fine „spese comune ale instituteloru superióre din Ardél“ cu 2500 fl. se votéza fara nici o observare. —

Urméza desbaterea asupra speselor pentru scólele medie.

Iul. Schwarz face unele observari în privinti'a salarioru profesorele dela aceste institute.

D. Irányi intréba, cum stá cu institutele de gimnastica?

Secretariulu de statu G. Tanárky dice, ca de si aceste institute, unde s'au introdusu, au aratatu resultatele cele mai favorabile, totusi n'au potutu a se sistemisa în tóte institutele, regimulu înse are de cugetu ale introduce pretotindenea.

Dupa acestea cas'a incuviintiéza rubr. 13—40 și adica: pentru „gimnasiu de statu din Sibiu“ 20.883 fl., „gimnasiu de statu din Kaposvár“ 12.110 fl., „gimnasiu realu din Losoncz“ 5940 fl., „gimnasiulu realu din Fiume“ 14.200 fl., „scóla reala din Bud'a“ 26.200 fl., „scóla reala din Casiovi'a“ 11.940 fl., „scóla reala din Temisior'a“ 13.060 fl., „scóla reala din Cinci-Beserici“ 13.060 fl., „scóla reala din Segedinu“ 13.600 fl., „scóla reala inf. din Kálló“ 5230 fl., „scóla reala inf. din Kecskemét“ 5230 fl., subventiunea scólei reale sup. din Posionu“ 4000 fl. totu asia pentru „scóle medie de nou infintiande“ 10.000 fl. și în fine pentru „cursulu de mósie 6600 fl.

Urméza totu sub titlulu III: „preparandiele pentru invetiatori, scóle elementare, poporale și cetatianscu“.

G. Várady trage atentiunea ministeriului asupra eroriloru ce obvinu în cartile întrebuintate în aceste scóle, și citéza exemple.

Secretariulu de statu G. Tanárky spune, ca în cartile recensate de regimulu nu obvinu erori cá cele citate de antevorbitoriu; de altmintrea regimulu lucra și va lucrá din tóte puterile a delaturá asemenea carti.

K. Tisza dice, ca asemenea carti cá cele citate de Várady propaga cunoscintie false în contra întregitatei statului, — geografia — și provóca pe regimulu a pasi energicu contra acestoru carti și a prescrie, ce este de propusu.

Ar. Szilágyi provóca pe regimulu a recensá cartile resp. nu prin inspectorii scolari, ci prin organe centrale.

Sub rubric'a 31 „institutulu preparandialu din Pest'a“ se recomanda 22.310 fl.; rubr. 32 pentru „preparandi'a de invetiatorescu“ 23.000 fl.; pentru „celealalte preparandii de invetiatori“ 301.400 fl.

K. Tisza dice, ca elevii din preparandie costau prè multu, ca nu e de ajunsu numai o preparandia pentru invetiatorescu, și cere cá pe viitoriu se se considere punctulu din urma cu deosebire.

Secretariulu de statu G. Tanárky dechiara, ca regimulu va considerá cele pomenite de K. Tisza; éra la întrebarea lui Csiky respunde, ca locurile, unde au se fia preparandiele inca nu suntu decise.

In sedinti'a din 21 Febr. Titlulu III, rubric'a 35 „rezerctiile instructiunei poporale“ e preliminaru cu 650.000 fl. Comisiunea fin. propune cá atatu rubric'a acést'a se se primésca neschimbatu catu si urmatóriele: rubr. 36 „edarea fóiei pedagogice in 7 limbi“ 39.000 fl., rubr. 37 „instruirea adultiloru“ 50.000 fl., rubr. 38 „perfectiunarea de profesori pentru seminariele invetiatoresci si de invetiatori pentru scólele poporale“ 50.000 fl.

Iul. Schwarz afla, ca sum'a de sub rubric'a 35 este pré mica pentru de a poté ajunge la scopu, doresce a se dá autonomiei locu catu se póte mai multu, a se inmultí inspectorii scolari, si in fine cere cá regimulu se astérna unu proiectu de lege in acestu intielesu, reformandu astfelu articulu de lege 38 din 1868.

Al. Horváth spune, ca regimulu a tramisu pana acuma ómeni de aceia a face studii in institutetele straine, cari n'au pregatirile necesarie spre acestu scopu, si cere a se face alegeri mai potrivite.

Al. Kórmendy provóca regimulu a procurá midiolóce de instructiune eftine (globuri, mape, carti etc.) si a cere spre acestu scopu unu creditu suplementariu.

In fine se votéza rubr. 35, ér' propunerile lui Schwarz si ale lui Kórmendy se decide a se tiparí si a se impartí între deputati.

Rubricile 36, 37 si 38 dupa pucine observari din partea lui E. Simonyi si a lui Irányi, la care respundu Tanárky, G. Ioanovicu si min. Kerkápoly se primescu.

Rubric'a 39 „institutulu surdomutiloru in Vatiu“ cu 35.896 fl. se primesce cu scadere de 100 fl.

Titlulu IV: „Provederea instituteloru de invetiamentu“ este pusa cu 201.819 fl.

La acestu locu deputatulu D. Irányi face amintire, ca dep. Molnár cá diregatoriu in ministeriulu de instructiune, atunci candu ministrulu aflase si amblá se cumpere unu locu pentru universitate cu 80.000 fl. iute a prevenitu pe ministru si l'a cumperatu cu 80.000 fl. si dupa aceea l'a vendiutu de locu regimelii cu 125.000 fl., adica cu profitu de 55.000 dela statu.

St. Molnár se scusa, ca n'a sciutu de feliu, ca regimulu doresce se lu cumpere, si ca de si l'a vendutu mai scumpu, totusi n'a avutu nici unu profitu.

E. Simonyi asemenea afla curiósa acea intemplare. —

O voce din stang'a — striga ironicu, ca óre numai intemplare se fia fostu!

St. Molnár se scóla si raspunde: „Wie der Schelm ist, so denkt er.“ (Cum e hotiulu asia i e gandulu.)

Prin acést'a s'a escatu unu scandalu si unu sgomotu infricosiatu. Au luat cuventulu mai multi oratori spre a condamnă pre Molnár; in fine se fini cu aceea, ca St. Molnár -si retrase cuvintele.

Fiindu deputatii fórtie iritati, presiedintele incheia sedinti'a la 1¹/₄ óre. —

Pericululu ce amenintia beseric'a gr. cat. romana prin autonomi'a cat. pestana.

Suptu acestu titulu publica d. Iosifu Romanu cu datu Oradea mare 19 Febr. 1871 in „Fed.“ unu profilu alu proiectulu de organizatiunea autonomiei rom. cat., facutu de comisiunea congresulu cat. unghurescu, care i se impartesise cá deputatu pentru alu studia pentru congreculu ce se va deschide in 9 Martiu a. c.

Dsa dechiara inainte, ca nici deputatii din Oradea mare, dér' dsa nici decum nu va participa la congresulu episc. unghur. si fiinduca cuprinsulu proiectulu de organizatiune face si pe romanii gr. cat. o apa amestecata in puterea absolutistica a organizatiunii lor concentrata in Pest'a, trage luarea aminte a tuturor unitiloru cu urmatóriele consideratiuni:

„Considerandu déra, ca adunarea regnicolaria -si are loculu in Pest'a, sub presiunea legislatiunei si a guvernulu maghiaru;

considerandu, ca presiedintele ei este primatele, unu demanitariu alu tieriei unghuresci, si ca acea adunantia ecsiste din 201 membri, din cari numai 27 potu fi romani;

considerandu, ca acést'a adunare in senatulu directionalu, abia dóra va alege între cei 9 mem-

bri unu romanu, éra de siefi la sectiuni nici pre unulu;

considerandu, ca cei slabi la angeru si ambitiosi, cari voru dorí stari inaintate, voru cercá grati'a si favórea acestui senatu si a adunarei regnicolarie, nu interesele besericiei sale nationali;

considerandu, ca propunerile ternarie la episcopate si canonici le va face senatulu adunantiei, in carele abia va fi unu romanu, si ca si aici tóte se voru decide cu maioritate de voturi, si ca astfelu in cele mai multe casuri nu voru fi respectate nici dorintiele episcopiloru si ale metropolitulu romanu, nici ale senatulu diecesanu;

considerandu, ca prin acést'a dieces'a Blasiului -si perde frumosulu seu dreptu, de a-si alege in venitoriu pre archipastoriulu seu;

considerandu, ca prin acést'a si celorualte diecese romane li este eschisa inca si speranti'a cá se si capete dreptulu, ce domina in beseric'a orientale de a-si poté alege archipastorii sei;

considerandu, ca acést'a adunare póte dispune dupa placu despre sistem'a invetiamentulu in scólele gimnasiali, preparandiali si comunali, ba are dreptulu de a censurá cualificatiunile profesoriloru romani, si ca se va amestecá in tóte trebele de instructiune, tramitiendu mandate senateloru diecesane si protopopesi romane, cari au detorintia de a le impliní, si ca, prin urmare, la delatiunea unui diregatoriu séu notariu maghiaru, ni se voru alungá cei mai abili individi de pre terenulu institutiunei;

considerandu, ca sub pretecestulu controlarei potu dispune cu fondurile diecesane si scolastice;

considerandu, ca póte decretá impositie episcopiloru si canoniciloru romani, ce au a se platí in cass'a adunarei regnicolarie, cu cari altcum s'ar póte ajutorá dieces'a;

considerandu, ca venitele intercalari, de aici incolo se rapescu dela diecese, si voru incurge éra si in cass'a adunarei;

considerandu, ca sub preteceste de a imbunetati starea preutimei si lipsele administratiionale póte decretá impositie pre credintiosii romani, ce au a se solví la cass'a adunarei regnicolarie;

considerandu, ca sub pretecestulu de suprainspectiune, óre se ececuta bine statutele si decisiunile adunarei regnicolarie, se viresce nemidiulocitu in tóte trebile diecesane, protopopesi si comunale, si estu-modu episcopulu, ordinariatulu, ba in sa-si adunarea séu sinodulu si senatulu diecesanu, devinu ilusorie;

considerandu, ca inca si in certele parochianiloru cu preutulu se póte ingerá;

tóte, tóte acestea dicu, considerandule si bine cumpenindule potemu vedé, ca sub pretecestulu autonomiei, nóe romaniloru gr. cat. nu ni se dá autonomia in trebile nóstre, ci ni se rapesce si cata amu avutu; ni se strica si stramuta tóta institutiunea besericiei orientale, si asia nóe ni se gatesce mórte, ér' nu inviare!

Frați romani din provinci'a metropolitana gr. cat. de Alb'a Iulia! poftiti astfelu de autonomia? primi-veti regulamentulu, statutulu séu oricum se va numí organizatiunea adunarei regnicolarie cat. de Pest'a? si óre déca din dieces'a oradana cu fapt'a, éra din celelalte diecese cu ignorarea au protestatu romanii gr. cat. in contra competintiei acestei adunantie, potu ne indesá cu sil'a in staululu lor, necerutu, nepoftitu? óre acést'a adunantie va ececutá acést'a organizatiune si in beseric'a nóstra cu sil'a prin diregatoriile politice séu prin archiereii nostri? óre in astfelu de impregiurari ce insemnate are metropoli'a nóstra, si óre este cauza pentru ce ce mai ecsiste dens'a? óre, dupa tóte aceste, pentru ce ne-a separat pontificele romanu in privinti'a administratiionale pentru totudéun'a de autoritatea Strigoniului?

Tóte acestea se le judecamu, se stamu se priveghiamu, dér' se stamu bine, se stamu cu frica, ca-ci leulu rancesce si cu gur'a cascata cauta cá se ne imbuce!“

Vomu publica si extractulu din proiectulu resp. de alta data, pana atunci inse de nobis siue nobis ori ce se va face n'are valóre, ma nici póte avé, pana candu avemu si noi dreptu si voia si le scimu apera si in contra tradatoriloru si in contra asupritoriloru. Uniti in cugetu si in simtiri tóte le potemu invinge, ca nu e putere, care se ti póta sili consciintia solidarua si generale. —

Vien'a. Ide'a monarchiei unite austriace in opoitiune cu dualisme, trialisme si federalisme,

a esitu pe terenulu seu celu largu de actiune, uitanduse preste umeri la cei, cari i ar' mai angusta séu dificulta drumulu calatoriei de secle. Una monarchia unita cu una representatiune solidarua in centru, cu egalitate de dreptu perfectu egale pentru tóte natiunile monarchiei, administratiune facilitata si justitia neijnita, nepangarita, trage acum degertulu cu parlamentarismulu si. — Noulu ministeriu, dupa cum ei vediuramu program'a, nu póta frica de resturnare nici de blamu. Se incordara giscranii cu adeptii, a sili pe ministeriu la demisiune, midiuolocindu cu 77 in contra la 59 voturi, cá se nu i se primésca proiectulu de lege pentru perceperea contributiuniloru, decatu numai pe una luna, dér' ministeriulu nu i pasa, póte ca mai curundu se va desfacer camera deputatiloru decatu se demisioneze ministeriulu, care e afara de camera si dór' preste ea. — Diurnalele cele bine informate, o spunu verde, ca vechi'a idea si politica austriaca -si a reinceptu continuarea misiunei strabune, dupa continuitatea ei de dreptu si politic'a continuativa. Unu monarchu bunu si dreptu, accesibilu, va face mai multu intr'unu anu spre a multumi popórele, decatu au facutu parlamentarismulu de 10 ani, dicu totu diurnalele. Vomu vedé, ca astfelu dinaintea suprematisatoriloru totu nu mai e de traitu. —

Novissimu. In sedinti'a din 1-a Martiu a adunarei nationale din Bordeaux dep. Keller in numele Elsatiei si Lotaringiei, dechiarà de nula si fara valóre orce cedere de teritoriu francesu si -si reserva si pastréza dreptulu susu si tare pentru toti de a se impreuna éra si cu Franci'a. Totuodata dechiara in numele colegiloru din Elsati'a si Lotaringi'a, ca nu mai potu remané in adunare spre a reprezenta o tíera, pe care Franci'a o a cedatu inimiculu.

Parisu 2 Martiu. Dupa primirea telegramiei despre votulu adunarei nationale pretinse J. Favre in Versailles desiertarea Parisulu. Bismark cerú protocolulu oficiale alu sedintiei; sosindu acesta Favre ér' merse la Versailles si provóca desiertarea Parisulu. — Se crede, ca adi de séra se va desierta. —

In Londonu a facutu mare sensatiune impartasirea preliminariloru si gratularile între imp. Wilhelm si tiarulu.

Germanii serbéza cu iluminatiuni si vacantie pentru scoli succesulu pazei, pana si germanii din Stiri'a si Austri'a facu pregatiri. —

Varietati.

— Actele societatei „Transilvani'a“, infiintata de 4 ani in Bucuresci, s'au publicatu si pe anulu alu III. alu activitatei sale in un'a brosiura form. 4^o cá si pana aici. Averea societatei Transilvani'a a fostu de 86.888 franci si 16 centesime, éra spesele pe 2 trimestre (1¹/₂ anu) din urma 6775 fr. 19 cent. Adica Transilvani'a ajunse cu averea pe asociatiunea trans. — „Trans.“

— In anulu curente a esitu de sub tipariu: „Ahn-Ollendorfs Methode praktische Grammatik der romanischen Sprache“ de Iónu Maximu profesoru de limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu evangelicu din Sibiiu. Acestu opu are de scopu a inlesni invetiarea limbei romane intr'unu modu practic, pentru acei neromani, cari dorescu a-si castigá cunoscenti'a fundamentala despre limb'a romana. Deci o recomandam in atentiunea respectiviloru. Numitululu opu, se afla de vendiare in librari'a lui Filtsch (Iuliu Spreer) din Sibiiu. —

Cursurile

la bursa in 3 Martiu 1871 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 86 ¹ / ₂ cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 92 „
Augsburg	—	—	122 „ 75 „
Londonu	—	—	124 „ 55 „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ — „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	68 „ 30 „
Obligatiunile rurale ungare	—	—	80 „ — „
„ „ temesiane	—	—	77 „ 30 „
„ „ transilvane	—	—	75 „ 25 „
„ „ croato-slav.	—	—	83 „ 25 „
Actiunile bancei	—	—	724 „ — „
„ creditulu	—	—	253 „ 50 „